

МОРФОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ МУЛЬТФІЛЬМУ «ИВАН ЦАРЕВИЧ И СЕРЬІЙ ВОЛК»

магістрантка **Дарина Миколаївна Цимбаліста**
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького, Україна

Граматичні системи російської та української мов відрізняються між собою як морфологічними категоріями, так і способами їх вираження. Тому під час перекладу перекладач повинен зважати на специфіку морфологічних систем мов оригіналу та перекладу і вдаватися до перетворень на морфологічному рівні.

Основні морфологічні категорії (рід, число, відмінок, відміна; тип дієслова, що знаходять своє вираження в певних афіксах та флексіях тощо) служать для оформлення певного змісту при творенні оригінального тексту [1, с. 191]. Трансформації на морфологічному рівні – це спосіб перекладу, за якого граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. На морфологічному рівні виокремлюють такі перетворення: *категорійну заміну, частиномовну заміну, заміну морфологічних засобів лексичними, транспозицію числа, часу* тощо [5, с. 460].

Метою нашої статті є аналіз морфологічних трансформацій в українському перекладі першої частина мультфільму «Іван Царевич і сірий Вовк» (переклад виконаний автором статті Д. Ц.),. Під час роботи над перекладом мультиплікаційного фільму нами було використано трансформації на морфологічному рівні: категорійні заміни:

Да что же это такое! Отдохнуть не дают // Та що ж це таке! Відпочити не дадуть.

У перекладі ми вдалися до прийому транспозиції числа: слово оригіналу *не дают* вжито в теперішньому часі множини, яке у мові перекладу передається майбутнім часом множини – *не дадуть*.

Під час перекладу було використано заміну відмінка: *Ты должен жениться на Василисе // Ти повинен одружитися із Василиною*.

Місцевий відмінок у мові оригіналу замінено орудним відмінком у мові перекладу: *...на Василисе // ...із Василиною*, що продиктовано специфікою синтаксичного керування дієслів-еквівалентів *жениться // одружитися* в українській і російській мовах.

У перекладі було використано категорійну заміну, передаючи ступінь порівняння прикметника: *Ты же скоро умнее всех будешь // Ти ж скоро будеш розумнішою від усіх*. Безприйменникову конструкцію оригіналу *умнее всех* було змінено прийменниковою конструкцією *розумнішою від усіх*, що передає причинові відношення, значення яких виражено прийменниково-відмінковою формою *від + Род. в.*

Каска медная на солнце блестит... // Каска мідна на сонці виблискує...

Дієслово недоконаного виду в оригіналі *блестеть* – «ярко светиться, сверкать, сиять (обычно ровным светом, блеском)» [3, с. 83] замінили у перекладі дієсловом *виблискувати* – «раз у раз блищати, яскраво переливатися, відбиваючи проміння, світло» [6, т. 1, с. 354], що належить до оцінного способу дієслівної дії, тобто такого, що виражає міру або ступінь перебігу дії з погляду

мовця, тобто нефазові акціональні значення (перервно-пом'якшеної характеристики (поблискувати, поколювати)) тощо [4, с. 227].

У перекладі було застосовано заміну числа: *командирские часы // командирський годинник*, що продиктовано особливостями граматичних систем української та російської мов: *Тогда сувениры – матрешки, ушанки, командирские часы // Тоді сувеніри – матрешки, вушанки, командирський годинник*.

Отже, в українському перекладі першої частини російськомовного мультфільму «Іван Царевич і Сірій Вовк» на морфологічному рівні ми найчастіше використовували категорійні заміни – *зміни в перекладі роду, числа, відмінка, часу, стану, форми ступеня порівняння* тощо, що продиктовано особливостями граматичних систем української та російської мов.

Література

1. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 543 с.
2. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник / І. М. Литвин. – Вид. 4-те, допов. – Черкаси: видавець Ю. А. Чабаненко, 2016. – 218 с.
3. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М.: ООО «ИТИ технология», 1968. – 900 с.
4. Плющ М. Я. Грамматика української мови: У 2 ч. Ч. I. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. – К.: Вища школа, 2005. – 286 с.
5. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання / О. О. Селіванова. – Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. – 488с.
6. Словник української мови: у 11 т. – К.: Наук. думка, 1970 – 1980.

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Литвин І.М.

АНГЛОМОВНИЙ НАУКОВИЙ ТЕКСТ, ЙОГО МОВНІ ТА ПОЗАМОВНІ РИСИ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ

студентка **Альбіна Миколаївна Чеботар**
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У зв'язку з розвитком наукового співробітництва України та зарубіжних країн та поширенням обміну інформацією, вміння перекладати англomовну літературу наукового характеру набуває особливого значення і є необхідною передумовою адекватного порозуміння між науковцями різних країн. Особливості та проблеми перекладу наукової літератури висвітлювали в своїх працях такі вчені — В. Карабан, В. Комісаров, І. Носенко та ін.